

Warszawa, 28.03.2019 r.

Klub Jagielloński
ul. Rynek Główny 34
31-010 Kraków

Osoba do kontaktu
Rafał Gawlikowski
Klub Jagielloński
tel. 694 517 824
rafgawlikowski@gmail.com

Szanowna Pani
Elżbieta Rafalska
Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

**Stanowisko Klubu Jagiellońskiego ws. projektu ustawy o jednorazowym świadczeniu
pieniężnym dla emerytów i rencistów w 2019 r.**

I Ocena projektu

Klub Jagielloński negatywnie ocenia projekt ustawy o jednorazowym świadczeniu pieniężnym dla emerytów i rencistów w 2019 roku. Stowarzyszenie rekomenduje rezygnację z jego dalszego procedowania. W projekcie ustawy, uzasadnieniu i Ocenie Skutków Regulacji Projektodawca nie przedstawił żadnych rzetelnych i przekonujących argumentów, dla których proponowany w projekcie kierunek transferu 10 miliardów 800 milionów złotych miałby być uzasadniony z perspektywy dobra wspólnego lub interesu publicznego. Alternatywnie do propozycji zaniechania dalszych prac nad projektem przedstawimy propozycję zmianę jego treści, która obejmie przede wszystkim tytuł ustawy oraz nazwę proponowanego przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej świadczenia.

1) Jednorazowy charakter świadczenia nie będzie niósł istotnych skutków dla sytuacji majątkowej beneficjentów

Projekt ustawy przewiduje, co podkreślono w tytule projektu, wypłacania świadczenia jednorazowo. Oznacza to, że w praktyce takie jednorazowe świadczenie z perspektywy mikro (gospodarstwa domowego) :nie wpłynie w istotnym sposób na „zmniejszenie różnic majątkowych w społeczeństwie” Brak długotrwałych efektów interwencji w skali mikro nie uzasadnia zatem tak istotnego, a przy okazji jednorazowego wydatku w skali makro (tj. budżetu państwa).

2) Brak przesłanek dla podjęcia interwencji

Projektodawca przekonuje, że projekt odpowiada na „oczekiwania” beneficjentów. W żadnym z dołączonych do projektu dokumentów nie przedstawiono argumentów – np. wyników badań – na podstawie których można uzasadnić takie stanowisko.

Emeryci nie są dziś w Polsce grupą społeczną najmocniej zagrożoną ubóstwem skrajnych. Według Raportu Głównego Urzędu Statystycznego z 2017 roku¹ zaledwie 4,4% emerytów doświadczyło skrajnego ubóstwa – grupą wymagającą największego wsparcia są rodziny 3+, w której wskaźnik skrajnego ubóstwa wynosi 7,6%.

W innych materiałach GUS dotyczących sytuacji majątkowej emerytów² podkreśla się fakt, że przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na osobę w gospodarstwach emerytów był o 1,6% wyższy od średniej ogólnopolskiej. W przypadku emerytów i rencistów powierzchnia mieszkania przypadającego na jedną osobę jest o ponad 10 metrów kwadratowych większa, niż w przypadku innych gospodarstw domowych.

3) Brak uzasadnienia w dokumentach strategicznych Rzeczypospolitej

Realizacja świadczenia nie znajduje uzasadnienia w dokumentach strategicznych państwa, na czele ze Strategią na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju przyjętą przez Radę Ministrów w styczniu 2017 roku, potocznie zwaną „planem Morawieckiego”.

¹ Główny Urząd Statystyczny, Emerytury i renty w 2016 roku [https://stat.gov.pl/files/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosci/5487/14/5/1/zasieg_ubostwa_ekonomicznego_w_polsce_w_2017.pdf]

² Główny Urząd Statystyczny, Sytuacja materialna i dochodowa gospodarstw domowych emerytów i rencistów oraz gospodarstw domowych mających w swoim składzie osoby starsze w wieku 60 lat lub więcej w 2016 r. [https://stat.gov.pl/files/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosci/5486/27/1/1/sytuacja_materialna_i_dochodowa_gospodarstw_domowych_emerytow_i_rencistow_w_2016.pdf]

Gdy chodzi o grupę beneficjentów proponowanego świadczenia w Strategii znajdziemy inne propozycje skierowane do emerytów i rencistów: m.in. program Nie(Samodzielni) (nowy system opieki nad osobami starszymi) oraz program Leki 75+ obejmujący pełne dofinansowanie wybranych leków oraz wyrobów medycznych dla osób powyżej 75 roku życia.

Alokacja tak istotnych środków budżetowych na działania nieprzewidziane w Strategii może istotnie wpłynąć na zdolność do jej realizacji – priorytetem wydatków budżetowych powinno być bowiem właśnie dofinansowanie działań przewidzianych w tzw. „planie Morawieckiego”.

4) Wyborczy charakter świadczenia

Zdziwienie budzić może fakt, że zarówno Ocena Skutków Regulacji, jak i uzasadnienie dla transferu pieniędzy do arbitralnie wybranej grupy obywateli o wartości rzędu 11 miliardów złotych rozpoczyna się od zaznaczenia, że zapowiedź taka padła na konwencji wyborczej rządzącej partii politycznej. W praktyce ujawnia to rzeczywisty charakter projektu: jego celem nie jest troska o dobro wspólne ani realizacja interesu publicznego, ale realizacja obietnicy wyborczej jednej z partii w celu osiągnięcia partykularnej, wyborczej korzyści w postaci mobilizacji określonej grupy wyborców w wyborach do Parlamentu Europejskiego. Sytuacja, w której jedynym faktycznym i wyrażonym wprost przez Projektodawcę – podkreślmy: nie partię polityczną, nie grupę posłów, lecz Ministerstwo! – uzasadnieniem dla podejmowanej aktywności legislacyjnej jest realizacja partykularnego interesu wyborczego jednej formacji urąga powadze państwa i świadczy o bezprecedensowym poziomie wykorzystania organów władzy publicznych oraz pieniędzy publicznych dla celów bieżącej walki politycznej.

Dodatkowo podkreślić należy, że nie sposób wskazać na jakiegokolwiek racjonalne uzasadnienie terminu wypłacenia świadczenia – poza oczywiście chęcią mobilizacji wyborczej określonej grupy głosujących w wyborach do Parlamentu Europejskiego.

5) Łamanie standardów konsultacji publicznych

Niniejsze stanowisko musi zostać złożone już po przyjęciu projektu przez Radę Ministrów, skierowaniu jej do Sejmu i wyznaczeniu terminu I czytania. Sytuacja, w której rząd przyjmuje projekt w czasie trwania konsultacji publicznych jest wyrazem bezprecedensowego braku szacunku dla obywateli, organizacji społecznych i przedsiębiorców, którzy składają swoje stanowiska w konsultacjach. Nie jest zrozumiałe, dlaczego Sekretarz Rady Ministrów nie

skorzystał z przewidzianych Regulaminem pracy Rady Ministrów narzędzi do uzupełnienia braków formalnych procedowanego projektu (Klub Jagielloński wystąpił o udostępnienie informacji publicznej w tej sprawie). Jednocześnie wygłaszane przez przedstawicieli parlamentarnego zaplecza rządu zapowiedzi błyskawicznego trybu procedowania projektu na etapie parlamentarnym budzą poważne wątpliwości pod kątem zasad przyzwoitej legislacji. Sam tryb procedowania niniejszego projektu jest wystarczającym argumentem na rzecz jego odrzucenia.

II. Podsumowanie: ocena projektu i propozycja zmiany nazwy projektu

Stowarzyszenie Klub Jagielloński opowiada się z wycofaniem projektu i zaniechaniem dalszych prac nad ustawą. Jednocześnie – biorąc pod uwagę fakt przyjęcia projektu z brakami formalnymi w trakcie trwania konsultacji społecznych, co wskazuje na brak otwartości na rzetelne argumenty strony społecznej, lekceważenie przez rządzących obywateli oraz wysoką determinację w celu pilnego przyjęcia projektu – Klub Jagielloński przygotował szereg poprawek, których celem jest lepsze uwypuklenie charakteru proponowanego świadczenia.

W związku z faktem, iż jedynym przedstawionym przez Projektodawcę uzasadnieniem dla przyjęcia projektu jest chęć realizacji obietnicy przedstawionej na konwencji wyborczej oraz wpływ na wyniki głosowania do Parlamentu Europejskiego – a więc świadczenie ma charakter tzw. „kielbasy wyborczej” – postulujemy o zmianę tytułu ustawy z „Ustawy o jednorazowym świadczeniu pieniężnym dla emerytów i rencistów w 2019” na „**Ustawę o przedwyborczym świadczeniu kielbasianym dla emerytów i rencistów w 2019 r.**”.

Taka zmiana jest zgodna z §18 Rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej”, który stanowi, że: „przedmiot ustawy określa się możliwie najzwięźle, jednakże w sposób adekwatnie informujący o jej treści”.

III. Propozycja zmiany treści ustawy

Proponuje się:

a) zmianę nazwy ustawy z brzmienia „o jednorazowym świadczeniu pieniężnym dla emerytów i rencistów w 2019 r.” na „ustawę o przedwyborczym świadczeniu kielbasianym dla emerytów i rencistów w 2019 r.”

b) zmianę art. 1 ustawy... z brzmienia: „Ustawa określa warunki nabywania prawa do

jednorazowego świadczenia pieniężnego przysługującego w 2019 r. oraz zasady jego wypłaty”.

na brzmienie:

„ustawa określa warunki nabywania prawa do przedwyborczego świadczenia kielbasianego przysługującego w 2019 r. oraz zasady jego wypłaty”.

c) zmianę art. 2 ustawy...z brzmienia:

„1. W 2019 r. wypłacane jest jednorazowe świadczenie pieniężne.

2. Jednorazowe świadczenie pieniężne przysługuje osobom, które w dniu 30 kwietnia 2019 r. mają prawo do: [...]

3. Jednorazowe świadczenie pieniężne nie przysługuje osobom, którym prawo do świadczeń określonych w ust. 2 zostało zawieszone na dzień 30 kwietnia 2019 r.

4. Prawo do jednorazowego świadczenia pieniężnego podlega ponownemu ustaleniu, jeżeli okaże się, że na dzień 30 kwietnia 2019 r. prawo do świadczenia, o którym mowa w art. 2 ust. 2 podlegało zawieszeniu lub przysługiwała wypłata tego świadczenia.”

na brzmienie:

„1. W 2019 r. wypłacane jest przedwyborcze świadczenie kielbasiane.

2. Przedwyborcze świadczenie kielbasiane przysługuje osobom, które w dniu 30 kwietnia 2019 r. mają prawo do: [...]

3. Przedwyborcze świadczenie kielbasiane nie przysługuje osobom, którym prawo do świadczeń określonych w ust. 2 zostało zawieszone na dzień 30 kwietnia 2019 r.

4. Prawo do przedwyborczego świadczenia kielbasianego podlega ponownemu ustaleniu, jeżeli okaże się, że na dzień 30 kwietnia 2019 r. prawo do świadczenia, o którym mowa w art. 2 ust. 2 podlegało zawieszeniu lub przysługiwała wypłata tego świadczenia.”

d) zmianę art. 3 ustawy...z brzmienia:

„W razie zbiegu prawa do więcej niż jednego świadczenia, o którym mowa w art. 2 ust. 2, osobie uprawnionej przysługuje jedno jednorazowe świadczenie pieniężne.”

na brzmienie:

„W razie zbiegu prawa do więcej niż jednego świadczenia, o którym mowa w art. 2 ust. 2, osobie uprawnionej przysługuje jedno przedwyborcze świadczenie kielbasiane.”

e) zmianę art. 4. ustawy... z brzmienia:

„1. Do renty rodzinnej, do której uprawniona jest więcej niż jedna osoba, przysługuje jedno jednorazowe świadczenie pieniężne, które podlega proporcjonalnemu podziałowi na osoby uprawnione do renty rodzinnej.

2. Jeżeli do renty rodzinnej uprawniona jest więcej niż jedna osoba i przynajmniej jedna z nich uprawniona jest do renty socjalnej, jednorazowe świadczenie pieniężne z tytułu renty rodzinnej podlega podziałowi stosownie do liczby osób uprawnionych do renty rodzinnej, z wyłączeniem osoby lub osób uprawnionych do renty socjalnej.

3. Osobie lub osobom wyłączonym z liczby osób uprawnionych do renty rodzinnej, o których mowa w ust. 2, przysługuje jednorazowe świadczenie pieniężne z tytułu przysługującego prawa do renty socjalnej.”

na brzmienie:

„1. Do renty rodzinnej, do której uprawniona jest więcej niż jedna osoba, przysługuje jedno przedwyborcze świadczenie kielbasiane, które podlega proporcjonalnemu podziałowi na osoby uprawnione do renty rodzinnej.

2. Jeżeli do renty rodzinnej uprawniona jest więcej niż jedna osoba i przynajmniej jedna z nich uprawniona jest do renty socjalnej, przedwyborcze świadczenie kielbasiane z tytułu renty rodzinnej podlega podziałowi stosownie do liczby osób uprawnionych do renty rodzinnej, z wyłączeniem osoby lub osób uprawnionych do renty socjalnej.

3. Osobie lub osobom wyłączonym z liczby osób uprawnionych do renty rodzinnej, o których mowa w ust. 2, przysługuje przedwyborcze świadczenie kielbasiane z tytułu przysługującego prawa do renty socjalnej.”

f) zmianę art. 5 ustawy... z brzmienia: „Jednorazowe świadczenie pieniężne przysługuje w wysokości 1100 zł.”

na brzmienie:

„Przedwyborcze świadczenie kielbasiane przysługuje w wysokości 1100 zł.”

g) zmianę art. 6 ustawy... z brzmienia:

„1. Jednorazowe świadczenie pieniężne wypłaca się osobie uprawnionej z urzędu, wraz ze świadczeniem, o którym mowa w art. 2 ust. 2.

2. Jednorazowe świadczenie pieniężne wypłaca się w terminie wypłaty świadczeń, o których mowa w art. 2 ust. 2, przypadającym w maju, z wyjątkiem jednorazowego świadczenia pieniężnego przyznanego osobie uprawnionej do świadczeń, o których mowa w art. 2 ust. 2 pkt 10, które wypłaca się w terminie wypłaty świadczeń przypadającym w czerwcu, i art. 49 ust. 3 ustawy powołanej w art. 2 ust. 2 pkt 2, które wypłaca się w terminie wypłaty świadczeń, przypadającym w lipcu.”

na brzmienie:

„1. Przedwyborcze świadczenie kielbasiane wypłaca się osobie uprawnionej z urzędu, wraz ze świadczeniem, o którym mowa w art. 2 ust. 2.

2. Przedwyborcze świadczenie kielbasiane wypłaca się w terminie wypłaty świadczeń, o których mowa w art. 2 ust. 2, przypadającym w maju, z wyjątkiem przedwyborczego świadczenia kielbasianego przyznanego osobie uprawnionej do świadczeń, o których mowa w art. 2 ust. 2 pkt 10, które wypłaca się w terminie wypłaty świadczeń przypadającym w czerwcu, i art. 49 ust. 3 ustawy powołanej w art. 2 ust. 2 pkt 2, które wypłaca się w terminie wypłaty świadczeń, przypadającym w lipcu.”

h) zmianę art. 7 ustawy... z brzmienia:

„1. Decyzje w sprawie jednorazowego świadczenia pieniężnego wydaje i świadczenie to wypłaca organ wypłacający świadczenie, o którym mowa w art. 2 ust. 2.

2. W razie zbiegu prawa do świadczeń, które są wypłacane przez dwa organy emerytalno-rentowe, decyzje w sprawie jednorazowego świadczenia pieniężnego wydaje i świadczenie to wypłaca Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

3 Decyzje w sprawie jednorazowego świadczenia pieniężnego, sporządzone z wykorzystaniem systemu teleinformatycznego, mogą zamiast podpisu zawierać nadruk imienia i nazwiska wraz ze stanowiskiem służbowym osoby upoważnionej do ich wydania.”

na brzmienie:

„1. Decyzje w sprawie przedwyborczego świadczenia kielbasianego wydaje i świadczenie to wypłaca organ wypłacający świadczenie, o którym mowa w art. 2 ust. 2.

2. W razie zbiegu prawa do świadczeń, które są wypłacane przez dwa organy emerytalno-rentowe, decyzje w sprawie przedwyborczego świadczenia kielbasianego wydaje i świadczenie to wypłaca Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

3 Decyzje w sprawie przedwyborczego świadczenia kielbasianego, sporządzone z wykorzystaniem systemu teleinformatycznego, mogą zamiast podpisu zawierać nadruk imienia i nazwiska wraz ze stanowiskiem służbowym osoby upoważnionej do ich wydania.”

i) zmianę art. 8 ustawy... z brzmienia: „Kwoty jednorazowego świadczenia pieniężnego nie wlicza się do dochodu, o którym mowa w: [...]”

na brzmienie:

„Kwoty przedwyborczego świadczenia kielbasianego nie wlicza się do dochodu, o którym mowa w: [...]”

j) zmianę art. 9. ustawy... z brzmienia: „Kwoty jednorazowego świadczenia pieniężnego nie wlicza się do przychodu, o którym mowa w art. 10 ust. 5 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej.”

na brzmienie:

„Kwoty przedwyborczego świadczenia kielbasianego nie wlicza się do przychodu, o którym mowa w art. 10 ust. 5 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej.”

k) zmianę art. 10. ustawy... z brzmienia: „Z kwoty jednorazowego świadczenia pieniężnego nie dokonuje się potrąceń i egzekucji.”

na brzmienie:

„Z kwoty przedwyborczego świadczenia kielbasianego nie dokonuje się potrąceń i egzekucji.”

l) zmianę art. 11. ustawy... z brzmienia:

„1. Dla celów podatku dochodowego od osób fizycznych, jednorazowe świadczenie pieniężne, o którym mowa w art. 2 ust. 1, stanowi świadczenie, o którym mowa w art. 12 ust. 7 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych.

2. Do kwoty jednorazowego świadczenia pieniężnego stosuje się odpowiednio art. 66 ust. 1 pkt 16, art. 81 ust. 8 pkt 2 i art. 85 ust. 9-11 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1510, z późn. zm.)”

na brzmienie:

„1. Dla celów podatku dochodowego od osób fizycznych, przedwyborcze świadczenie kielbasiane, o którym mowa w art. 2 ust. 1, stanowi świadczenie, o którym mowa w art. 12 ust. 7 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych.

2. Do kwoty przedwyborczego świadczenia kielbasianego stosuje się odpowiednio art. 66 ust. 1 pkt 16, art. 81 ust. 8 pkt 2 i art. 85 ust. 9-11 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1510, z późn. zm.)”

ł) zmianę art. 13. ustawy... z brzmienia:

„1. w art. 108 w ust. 1 w pkt 62 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 63 w brzmieniu:

„63) jednorazowego świadczenia pieniężnego dla emerytów i rencistów, o którym mowa w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia ... o jednorazowym świadczeniu pieniężnym dla emerytów i rencistów w 2019 r. (Dz. U. poz....), przysługującego osobom, o których mowa w art. 2 ust. 2 pkt 10 tej ustawy, w roku 2019.”;

2. po art. 109j dodaje się art. 109k w brzmieniu:

„Art. 109k. Minister właściwy do spraw pracy, na wniosek Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, przekazuje w roku 2019 na wyodrębniony rachunek bankowy Zakładu Ubezpieczeń Społecznych środki Funduszu Pracy na wypłatę jednorazowego

świadczenia pieniężnego dla emerytów i rencistów w 2019 r., o którym mowa w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia ... o jednorazowym świadczeniu pieniężnym dla emerytów i rencistów w 2019 r., przysługującego osobom, o których mowa w art. 2 ust. 2 pkt 10 tej ustawy.”,,

na brzmienie:

„1. w art. 108 w ust. 1 w pkt 62 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 63 w brzmieniu:

„63) przedwyborcze świadczenie kielbasiane dla emerytów i rencistów, o którym mowa w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia ... o przedwyborczym świadczeniu kielbasianym dla emerytów i rencistów w 2019 r. (Dz. U. poz....), przysługującego osobom, o których mowa w art. 2 ust. 2 pkt 10 tej ustawy, w roku 2019.”;

2. po art. 109j dodaje się art. 109k w brzmieniu:

„Art. 109k. Minister właściwy do spraw pracy, na wniosek Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, przekazuje w roku 2019 na wyodrębniony rachunek bankowy Zakładu Ubezpieczeń Społecznych środki Funduszu Pracy na wypłatę przedwyborczego świadczenia kielbasianego dla emerytów i rencistów w 2019 r., o którym mowa w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia ... o o przedwyborczym świadczeniu kielbasianym dla emerytów i rencistów w 2019 r., przysługującego osobom, o których mowa w art. 2 ust. 2 pkt 10 tej ustawy.”,,